

**Φροντιστήριο Μ.Ε.
Φιλολογικό & Οικονομικό**

**Ιωαννίδης Άρης
Ντανοπούλου - Ιωαννίδου Όλγα**

1° σπουδαστήριο: Τοπάλη 15-Δημητριάδος (3^{ος} όροφος)
2° σπουδαστήριο: Κ. Καρτάλη 28-Δημητριάδος (1^{ος} όροφος)
τηλ.: 24210 23227, κιν.: 6976 796234

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

25/5/2015

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A.1

Με αυτά λοιπόν τα μέσα εφοδιασμένοι οι άνθρωποι κατοικούσαν στην αρχή διασκορπισμένοι, πόλεις όμως δεν υπήρχαν · κατασπαράσσονταν (αφανίζονταν) λοιπόν από τα θηρία, γιατί ήταν από κάθε άποψη πιο αδύναμοι από αυτά, και οι τεχνικές γνώσεις ήταν βέβαια καλός βοηθός τους για την ανεύρεση της τροφής, όμως ήταν ανεπαρκείς στον πόλεμο με τα θηρία – γιατί δεν είχαν ακόμη την τέχνη για την οργάνωση πολιτείας, της οποίας μέρος είναι η πολεμική τέχνη – επιδίωκαν λοιπόν να συγκεντρώνονται και να σώζονται χτίζοντας πόλεις · κάθε φορά λοιπόν που συγκεντρώνονταν,

αδικούσαν ο ένας τον άλλον, επειδή δεν είχαν την τέχνη για την οργάνωση της πολιτείας, ώστε πάλι διασκορπιζόμενοι καταστρέφονταν. Ο Δίας λοιπόν, επειδή φοβήθηκε για γένος μας μήπως χαθεί ολότελα, στέλνει τον Ερμή να φέρει στους ανθρώπους το σεβασμό και τη δικαιοσύνη, για να εξασφαλίσουν τάξη στις πόλεις και να αποτελούν δεσμούς που θα ενώνουν τους ανθρώπους με φιλία.

B.1 Απάντηση ΚΕΕ:

Βλ. ερμηνευτικό σχόλιο σχολικού εγχειριδίου (εκδ. 2014) σελ. 73

(αρκεί το ερμηνευτικό σχόλιο του βιβλίου)

- ✓ Η φωτιά είναι το θεϊκό μερίδιο που έλαβαν οι άνθρωποι
- ✓ Θεϊκό, γιατί ως τότε το κατείχαν οι θεοί
- ✓ Αποκτήθηκε με παρέμβαση του Προμηθέα
- ✓ Επέτρεψε στον άνθρωπο να αναπτύξει πολιτισμό
- ✓ Οδήγησε στην εμφάνιση της θρησκείας

B.2 Απάντηση ΚΕΕ:

Η απάντηση μπορεί να εστιαστεί στο σχολιασμό των παρακάτω χωριών: «ᾠκουν σποράδην-ἀπώλλυντο δημιουργική τέχνη πολιτική-μέρος της η πολεμική αἰδῶ τε και δίκην ἐπί πάντας νείμω»

Α' φάση: Οι άνθρωποι ζουν διεσπαρμένοι κι αδυνατούν ουσιαστικά να αντιμετωπίσουν τα θηρία, καθώς δεν κατέχουν ακόμη την πολεμική τέχνη και κατ' επέκταση δεν υπάρχουν πόλεις.

Β' φάση: Πρώτες απόπειρες συγκρότησης κοινωνιών. Απουσία θεσμικής/πολιτικής οργάνωσης, με αποτέλεσμα να κυριαρχεί η αδικία και η αλληλοεξόντωση των ανθρώπων. Αδυναμία συμβίωσής τους.

Γ' φάση: Η αιδώς και η δίκη ως θεμέλια για την οργάνωση των πολιτικών κοινωνιών. Η καθολικότητα της πολιτικής αρετής.

B.3 Απάντηση ΚΕΕ:

Απαίτηση του Δία είναι η αιδώς και η δίκη να δοθούν ως δώρο σε όλους τους ανθρώπους «ἐπὶ πάντας».

Να τιμωρείται με θάνατο όποιος δε μετέχει στην αιδώ και στη δίκη «τόν μη δυνάμενον ... νόσον πόλεως», διαφορετικά δε θα μπορούσαν να υπάρξουν πόλεις.

Από την άλλη πλευρά στην Αθήνα την εποχή του Σωκράτη:

- Το πράγμα αυτό (η αρετή) είναι διδακτό
- Προσωπική ευθύνη των πολιτών είναι να φροντίσουν και να καλλιεργήσουν την αρετή, διαφορετικά μπορεί να υποστούν ως ποινή και το θάνατο και την εξορία και τη δήμευση τη περιουσίας.

Συμπέρασμα: το γεγονός ότι ο Δίας δώρισε σε όλους τους ανθρώπους την αιδώ και τη δίκη, δεν τους απαλλάσσει από την προσωπική ευθύνη να τις αναπτύσσουν καθώς πρόκειται για κάτι διδακτό και έτσι είναι δυνατόν να καλλιεργηθεί. Επομένως, τα δώρα του Δία είναι δυνατότητες μάλλον παρά ικανότητες.

Η επιβολή λοιπόν της θανατικής ποινής αφορά την προσωπική ευθύνη του καθενός να καλλιεργήσει τα δώρα του Δία.

B.4

α) ΣΩΣΤΟ

β) ΛΑΘΟΣ

γ) ΛΑΘΟΣ

δ) ΣΩΣΤΟ

ε) ΛΑΘΟΣ

B.5

λοχαγός = ἄγοντα, συναγωγοί

ἀγαλλίασις = ἀγάλματα

θρέψις = τροφάς, τροφήν

βαθμῖς = βωμούς

ἄφιξις = ἱκανή, ἱκανός

ὄχυρός = μετέσχε, μετέχειν, εἶχον, ἔχοντες

διάδημα = δεσμοί, ὑποδέσεις

νεογνός = συγγένειαν, γένοιτο, γένει

ὀλέθριος = ἀπόλοιτο, ἀπώλλυντο

δεισιδαίμων = ἐνδεής, δείσας

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ.1

Οι ναυτικές δυνάμεις , λοιπόν, των Ελλήνων ήταν τέτοιες, και στα παλιά χρόνια και τα μετέπειτα. Απέκτησαν, όμως, πάρα πολύ μεγάλη δύναμη αυτοί που αφοσιώθηκαν σ' αυτές εξαιτίας της αύξησης των εσόδων και της κυριαρχίας τους σε άλλους. Γιατί όσοι δεν είχαν αρκετή γη, πλέοντας ενάντια στα νησιά τα υπέτασσαν. Στη στεριά, όμως, κανένας πόλεμος δεν διεξήχθη ,από τον οποίο να αναδειχθεί κάποια ισχυρή δύναμη. Όλοι όσοι έλαβαν χώρα , διεξάγονταν με τους διάφορους γείτονές τους, και εκστρατείες σε ξένες και μακρινές χώρες για την κατάκτηση άλλων δεν επιχείρησαν οι Έλληνες. Γιατί δεν

προσχωρούσαν ως υπήκοοι στις πολύ μεγάλες πόλεις, ούτε
πάλι επιχειρούσαν, ενωμένοι ως ίσοι, κοινές εκστρατείες.

Γ.2

ἔσται

ἐλάττοσι

πρόσσωμεν

ἐπιπλεῖτε

κατεστράφθω

μάλα

διαρκές

ἐκδήμοις

οὐδεμιᾶς

ἐξελθεῖν

Γ.3

α) τά ναυτικά = υποκείμενο του ρήματος «ἦν» (αττική σύνταξη)

αὐτοῖς = αντικείμενο στη επιθετική μετοχή «προσσχόντες»

ἄλλων = γενική αντικειμενική στο «ἀρχῆ»

ἐπὶ καταστροφῆ = εμπρόθετος προσδιορισμός του τελικού
αιτίου στο «οὐκ ἐξῆσαν»

ὑπήκοοι = επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου που
αναφέρεται στο υποκείμενο «οἱ Ἕλληνες» και προσδιορίζει το
«οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν»

β) Ἄπαντες γινώσκουσι ...

α) ἰσχὺν δὲ περιποιήσασθαι ὅμως οὐκ ἐλαχίστην τοὺς προσσχόντας αὐτοῖς (εἰδικό ἀπαρέμφατο)

β) ὅτι ἰσχὺν δὲ περιποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσσχόντες αὐτοῖς (δευτερεύουσα εἰδική πρόταση)

γ) ἰσχὺν δὲ περιποιησαμένους ὅμως οὐκ ἐλαχίστην τοὺς προσσχόντας αὐτοῖς (κατηγορηματική μετοχή)